

Stadens träd

Handlingsplan
2025–2031

” Jag tycker att staden borde ha fler ekar så att alla barn kan klättra i dem. Ekar är också så trevliga att sitta under och ta det lugnt. / Tea 11 år

HELSINGBORG

Handlingsplan Stadens träd – Helsingborg 2025–2031

Antagen av stadsbyggnadsnämnden, Helsingborgs stad, den 26 september 2024.

Styrgrupp

Martin Hadmyr, stadsträdgårdsmästare.

Lena Gerdtsen, chef för enheten för översiktsplanering.

Emelie Lewin, chef för avdelningen för drift och underhåll.

Arbetsgrupp

Enheten för gestaltning och projektering:

Elias Halling och **Hanne Hansen**.

Enheten park och gata: **Åse Brunnström**.

Förankring har skett med berörda enheter inom stadsbyggnadsförvaltningen, fastighetsförvaltningen, Helsingborgshem, NSVA samt Öresundskraft AB.

Copyright © Helsingborgs stad 2024, stadsbyggnadsförvaltningen.

Förord

Kan du tänka dig ett Helsingborg utan träd? Det går knappt. För vad hade en promenad i Ramlösaravinen varit utan de stora träden och vad hade Pålsjö skog varit utan sina bokträd? Tänk dig Järnvägsgatan utan de arkadklippta lindarna. Parkerna hade varit tomma blåsiga hål i staden och årstiderna hade passerat förbi utan lövutspring, vårbloomning och höstfärger. Träden är en del av Helsingborgs identitet och det är ofta i mötet mellan uppvuxen grönska och byggd miljö som vi finner spännande upplevelser, det sinnliga och vackra.

Det är sedan länge bevisat att vi mår bra i närheten av träd och att de ger oss möjlighet till återhämtning från en hektisk vardag. Forskning visar till och med att det räcker med att vi får uppleva doften av skog för att minska våra stressnivåer. Träd är också viktiga livsmiljöer för många andra arter och på flera sätt förutsättningen för biologisk mångfald i staden. När vi nu står inför klimatförändringar är träden några av våra viktigaste verktyg för att bromsa och dämpa effekterna av kommande extremväder. Det innebär att träd och grönska kommer att bli en lika viktig infrastruktur som vägar och ledningar för att det ska gå att bo och leva i våra städer i framtiden.

Träd berör och för många betyder stadens träd mycket på det personliga planet med upplevelser i vardagen och minnen kopplade till platser med träd. Många minns barndomens klätterträd och kojbyggen tillsammans med kompisarna. Träd i alla former är fantastiska lekmiljöer som lockar till fantasi samtidigt som motorik och balans tränas. Men alla växer inte upp i områden med grönska och det är inte självklart med träd i den täta staden. Vi behöver arbeta strategiskt och långsiktigt med riktade resurser för att skapa förutsättningar för stadens träd. Det tar dessutom tid för nya träd att växa upp. Därför tar vi nu fram en handlingsplan för stadens träd med fokus på att plantera fler träd i Helsingborg och ta hand om de som vi har.

Martin Hadmyr
Stadsträdgårdsmästare
Helsingborg stad

Innehåll

1 Inledning	6
Bakgrund • Mål och syfte • Avgränsningar • Målgrupp Kopplingar till styrdokument och överenskommelser	
2 Helsingborgs park- och gatuträd	9
Kulturparker och alléer • Helsingborgs stadsträd • Naturlika planteringar Värdetrakt ädellövskog • Helsingborgs trädbestånd • Inventering Krontäckningsgrad	
3 Trädens roll	13
Livskvalitet • Stadsbild • Kulturhistoriska värden Biologisk mångfald • Klimatanpassing	
4 Hoten mot stadens träd	18
Den täta staden • Infrastruktur • Trädsjukdomar och skadedjur Invasiva arter	
5 Ställningstagande	20
Rätt träd på rätt plats • Säkra träd • Död ved i kulturparker	
6 Skötsel av park- och gatuträd	22
Långsiktigt skötselperspektiv • Årliga skötselåtgärder Återkommande skötselåtgärder • Skötselplaner Riskinventering • Nedtagning och flytt av träd	
7 Delmål	24
1. Vi vill utöka krontäckningsgraden i centralorten till 20 procent 2. Vi vill plantera ett varierat trädbestånd 3. Vi vill gynna biologisk mångfald genom att plantera fler inhemska träd 4. Vi vill skapa en attraktiv gestaltad livsmiljö med träd 5. Vi vill uppmärksamma trädens roll 6. Vi vill sköta om stadens park- och gatuträd	
8 Ekonomi – investering	26
Mål • Delmål investeringar • Ekonomi	
9 Ekonomi – skötsel	27
Mål • Delmål skötsel • Ekonomi	
Begreppsförklaringar	28
Referenser och citat	30

1. Inledning

Bakgrund

Stadens träd har stor betydelse för helsingborgarnas välbefinnande och hjälper staden att stå rustad mot klimatförändringar.

Träd skapar också livsmiljöer för mindre djur, lavar, mossor, svampar, insekter och fåglar, vilket är en viktig förutsättning för den biologiska mångfalden. Dessutom spelar träden en avgörande roll för upplevelsen av staden.

Helsingborgs befolkningstal stiger vilket gör att det finns ett behov av att utveckla stadens ytor genom etablering av bostäder, gator, cykelvägar, ledningar under mark med mera. Även grönstruktur som stadens träd, behöver finnas med i planeringen. Denna handlingsplan ger förutsättningar för en långsiktig satsning på Helsingborgs park- och gatuträd.

Mål och syfte

De övergripande målen med handlingsplanen är att öka antalet träd i staden samt att ta hand om stadens befintliga park- och gatuträd. För att uppnå målen och stärka värdena som stadens träd bidrar med har sex olika delmål tagits fram:

- 1. Vi vill utöka krontäckningsgraden i centralorten till 20 procent.**
- 2. Vi vill plantera ett varierat trädbestånd.**
- 3. Vi vill gynna den biologiska mångfalden genom att plantera fler inhemska träd.**
- 4. Vi vill skapa en attraktiv gestaltad livsmiljö med träd.**
- 5. Vi vill uppmärksamma trädens roll.**
- 6. Vi vill sköta om stadens park- och gatuträd.**

Syftet är att öka välbefinnandet hos stadens invånare och dess besökare, att stå rustade för klimatförändringar och att skapa bättre livsmiljöer för den biologiska mångfalden.

Avgränsningar

Handlingsplanen omfattar träd på allmän platsmark i centralorten och i tätorterna – träd som förvaltas av stadsbyggnadsförvaltningen. Det gäller gatuträd, parkträd och naturlika planteringar på parkmark.

Handlingsplanen omfattar inte träd på naturmark, i naturreservat eller träd på kvartersmark.

Handlingsplanen beskriver investerings- och skötselkostnader för park- och gatuträden under perioden 2025–2031.

Målet som gäller krontäckningsgraden omfattar idag endast centralorten då den täta staden bedöms ha störst behov och vi saknar underlag för att bedöma krontäckningsgraden i de övriga tätorterna.

Målgrupp

Stadens träd – Handlingsplan 2025–2031 är främst till för stadens politiker samt tjänstepersoner inom stadsbyggnadsförvaltningen som hanterar planering och gestaltning samt skötsel av träd.

Även andra förvaltningar och bolag inom staden liksom privata markägare kan ha nytta av att känna till handlingsplanen och dess mål. Ansvaret för stadens träd är gemensamt och delas av alla, på samma sätt som att alla kan ta del av de fördelar som träden ger. Träden i de privata trädgårdarna är en viktig del i att nå trädkrontäckningsgraden såväl som att gynna biologisk mångfald.

Kopplingar till styrdokument och överenskommelser

Handlingsplan Stadens träd kopplar till några av stadens styrdokument och överenskommelser. Här är en enkel sammanfattning av handlingsplanens kopplingar till dessa.

Översiktsplaner

ÖP2021, en kommunövergripande översiktsplan som anger markanvändning i flertalet tätorter på landsbygden, med tyngdpunkten på utveckling av stationsorterna.

Stadsplan 2017, gäller i centralorten. Den anger var vi kan förtäta samtidigt som vi gör vår stad mer attraktiv och hållbar. Planen fastställer att staden ska arbeta med att göra stadsrummet grönare genom att plantera park- och gatuträd, anlägga så kallade fickparker och gröna ytor på torgen.

FÖP H+, gäller för de södra delarna av Helsingborgs centralort. Ett arbete pågår med *ÄÖP Södra staden*, som kommer ersätta *FÖP H+*.

ÄÖP Allerum Hjälmhult, antagen 2013, visar på utvecklingsmöjligheter av bebyggelsen och avvägning mot värdefull jordbruksmark.

FÖP Gantofta, antagen 2010, anger utbyggnadsområden för bostäder, verksamheter och service. Den behandlar också trafik och kulturmiljöfrågor och anger skydd för Rååns dalgång med mera.

Klimat- och energiplan för Helsingborg

2025–2030: Helsingborg stad arbetar för att staden ska vara en klimatneutral och attraktiv stad som existerar i harmoni med människan och i balans med naturen.

Om Helsingborgs klimatpåverkan ska minimeras samtidigt som staden växer, så måste vi minska våra utsläpp av växthusgaser på alla områden i samhället. Grönska i staden, däribland träd, bidrar till att fånga upp föroreningar och är en av få delar i stadsplaneringen som aktivt lagrar och binder koldioxid.

Livskvalitetsprogrammet 2016–2024: Livskvalitetsprogrammet är Helsingborgs stads program för en hållbar utveckling. Det sätter människan i centrum och fokuserar på att förbättra de förutsättningar som vi människor behöver för att må bra. Programmet uttrycker fyra viljeinriktningar om långvarigt ansvarstagande, allas delaktighet, livslång aktivitet och ett jämlikt Helsingborg.

Satsning på stadens träd bidrar bland annat till inriktningen långsiktigt ansvarstagande, genom att träd fångar koldioxid och därmed minskar klimatpåverkan, ökar den biologiska mångfalden och bidrar till ett robust samhälle genom att sänka temperaturen extremt varma sommardagar.

Green City Accord

Syftet med Green City Accord (GCA) är att förbättra livskvaliteten för alla européer och påskynda genomförandet av EU:s miljölagstiftning. GCA:s mål om att öka krontäckningsgraden gäller hela kommunytan och innebär en ökning från 10,5 procent krontäckning till 11 procent. Fokus kommer att ligga på centralorten där krontäckningsgraden ska öka från 19 procent till 20 procent. Handlingsplan stadens träd kommer att bidra till att nå stadens överenskommelse inom Green City Accord. Staden arbetar också med skapande av ny natur genom plantering av skog inom naturreservaten och med att utveckla grönstruktur inom exploateringsområden, vilket också ökar krontäckningsgraden. För att kunna nå krontäckningsmålet kommer samarbete med privata fastighetsägare vara nödvändigt.

Grönstrukturprogram

Grönstrukturprogrammet redovisar grönstrukturens värden och funktioner utifrån flera olika perspektiv där träd har en stor och avgörande roll. Programmet tar upp mål och riktlinjer som berör träd och trädplantering.

2. Helsingborgs park- och gatuträd

Träden i staden är en del av Helsingborgs karaktär. Vad hade Drottninggatan varit utan de vackra arkadklippta lindarna? Hur hade Kärnan upplevts inklämd mellan husen och inte fristående i en trädbevuxen park? Träden i tätorterna är en del av landsbygdens karaktär då det är här träd finns i ett annars trädfattigt åkerlandskap.

Träden ger uttryck för bland annat tidsanda, tradition, natursyn och estetik. Några av de första träden som planterades i Helsingborg, som det finns belägg för, var de lindar som sattes på Stortorget år 1729. Dessa lindar fälldes för länge sedan men nya lindar planterades på torget år 1982. Andra stadsbyggnadsrelaterade anläggningar där träd har en avgörande roll och som är karaktärskapande för Helsingborg följer nedan.

Kulturparker och alléer

Kulturparker är den centrala stadens gröna lungor med många gamla och vackra träd. Stadens historiska parker anlades under slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet främst av hälsoskäl men fick tidigt också en pedagogisk roll, då det var här invånarna kunde beskåda och lära sig mer om träd från världens alla hörn.

Staden har flera värdefulla alléer. Två av dem, som skapar karaktär i centrala staden, är lindarna vid Mariakyrkan och lindarna utmed Drottninggatan/Järnvägsgatan.

Helsingborgs stadsträd

År 2016 utsågs eken till Helsingborgs stadsträd. Det är ett träd som trivs i Helsingborg och som bidrar med biologisk mångfald. Eken fungerar både som gatuträd och parkträd. Eken har en lång historia i staden, bland annat är Kärnans ursprungliga delar uppbyggda av ekvirke som är daterat till år 1311.

” Helsingborg har på senare år blivit berömt för sina naturlika parker.

Ja, Helsingborgs parkförvaltning har gjort en verklig pionjärgärning på detta område och delegationer från när och fjärran har kommit hit för att studera dessa parker.

/ Ur motion av Curt Ljungberg 1983.

Naturlika planteringar

Helsingborg är en av de städer som var först i Sverige med att införa naturlika planteringar. Detta skedde under perioden 1960–1990. I nuläget har Helsingborg 132 hektar naturlika planteringar. En naturlig plantering ska efterlikna hur skogen växer naturligt och därför ingår främst inhemska arter. Den ursprungliga tanken med de naturlika planteringarna var att de var ekonomiskt fördelaktiga att plantera och sköta och för att de gav en upplevelse av natur.

Fakta: Alla nuvarande parker som är anlagda före år 1950, med en utformning, ett läge och en historia som ger parken en egen identitet, klassas som kulturhistoriska i Helsingborg. De **kulturhistoriska parkerna** som omfattas av den här handlingsplanen är:

- ▶ Furutorpsplatsen
- ▶ Musikparken
- ▶ Slottshagen
- ▶ Fyrkanten
- ▶ Pilvångsplatsen
- ▶ Stadsparken/Krookska planteringen
- ▶ Hans Lars Lycka
- ▶ Pålsjö slottspark
- ▶ Vikingsbergsparken
- ▶ Kopparmölleparken
- ▶ Ramlösa Brunnspark
- ▶ Öresundsparken
- ▶ Margaretaplatsen
- ▶ Rosenträdgården

2. Helsingborgs park- och gatuträd

För att göra stadens infarter vackra och gröna anlades naturlika planteringar utmed Malmöleden, E4, Väg 111 och Österleden. De har nu vuxit upp och blivit ett värdefullt tillskott i stadsbilden. 46 500 träd planterades i Helsingborg 1986 vilket kan jämföras med 2022 då det planterades totalt 5 626 träd.

Värdetrakt ädellövskog

Länsstyrelsen har pekat ut en värdetrakt för ädellövskog i Helsingborg och därmed har staden ett regionalt ansvar för ädellövsmiljöer. Värdetrakten sträcker sig genom centralorten. En värdetrakt är ett område med särskilt höga ekologiska bevarandevärden.

Helsingborgs trädbestånd

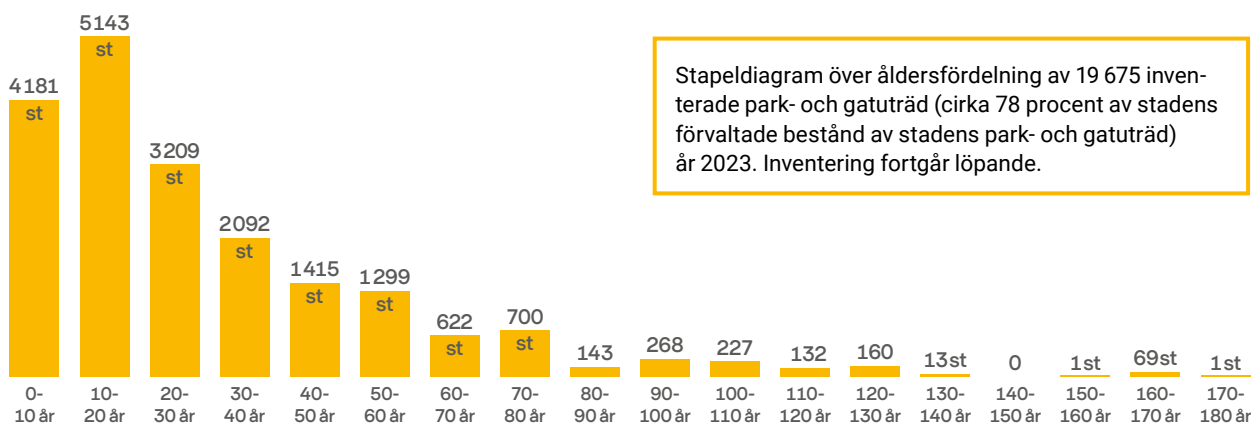
Helsingborgs stad förvaltar idag 26 418 park- och gatuträd. Majoriteten av dessa träd är 30 år eller yngre. Det visar på att Helsingborg saknar många av de äldre värdefulla träden.

Stadens park- och gatuträd är för närvarande fördelade på cirka 75 växtsläkten. En stor andel av trädpopulationen utgörs idag av lindsläktet. Det är ett problem då en trädssjukdom eller en skadegörare skulle kunna slå ut alla lindar på en gång och då mister staden nästan en femtedel av alla park- och gatuträd. För att sprida riskerna kan det vara klokt att inspireras av "10-20-30-regeln", det vill säga max tio procent av en enskild art, 20 procent av ett växtsläkte och 30 procent av en växtfamilj.

Lind	17,2 %	Avenbok	3,4 %
Lönn	10,8 %	Björk	3,1 %
Rönnbär/oxel	9,4 %	Hästkastanj	2,8 %
Plommon/körsbär	7,1 %	Apel	2,8 %
Ek	7,0 %	Övriga	9,5 %
Ask	4,9 %	Ej inventerat	22,0 %

De tio vanligaste släktena i stadens bestånd av park- och gatuträd. Inventeringen gäller inte stadens naturlika planteringar.

2. Helsingborgs park- och gatuträd

Inventering

En trädinventering utgör en viktig grund för de mål, strategier, åtgärder och regleringar som ska ligga till grund för förvaltning av stadens träd. För att veta vart vi är på väg måste vi veta var vi står. Inventeringarna är dock en färskvara som hela tiden måste uppdateras eftersom trädbeståndet hela tiden förändras.

De flesta av stadens träd är fram till år 2023 inventerade utifrån bland annat art, ålder och storlek. 22 procent av alla park- och gatuträd har ännu inte inventerats. Inventeringen gäller inte de naturlika planteringarna.

Krontäckningsgrad

Stadens träd utgör en viktig stomme i hela stadens trädbestånd. Måttet krontäckningsgrad talar om hur stor del av en yta som skuggas av trädkronor. I krontäckningsgraden ingår alla träd, det vill säga även de på privata fastigheter. År 2023 var krontäckningsgraden inom hela Helsingborgs kommun 10,5 procent. I centralorten var krontäckningsgraden 19 procent. För att klimatanpassa Helsingborg behöver vi öka krontäckningsgraden och vår målsättning är att utöka den med ytterligare en procent i centralorten vilket innebär att ytterligare 62 hektar med krontäckning behövs.

Krontäckningskartan som tagits fram utgör ett viktigt verktyg för att nå detta mål då man tydligt ser behovet av träd i särskilt trädfattiga stadsdelar. Kartan ger en översiktlig bild men kan zoomas in till detaljnivå, med enstaka individer. Med hjälp av verktyget kan vi strategiskt planera i vilka stadsdelar träd bäst bör planteras.

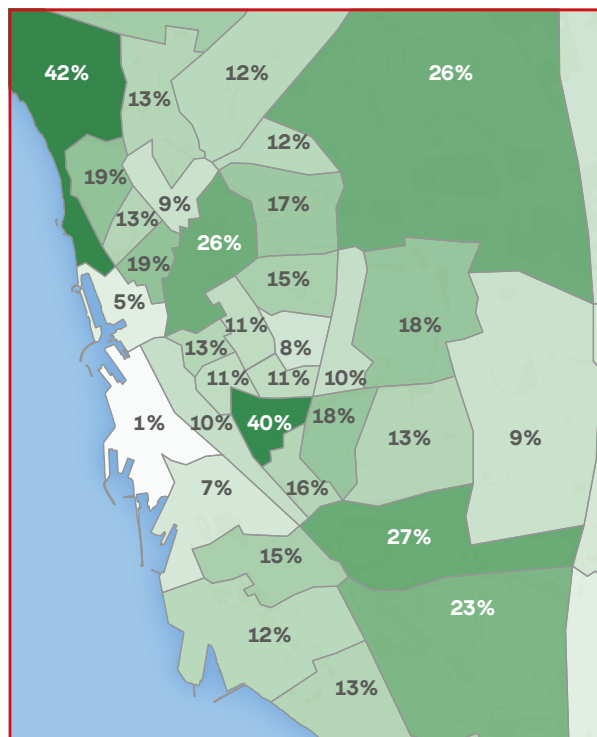
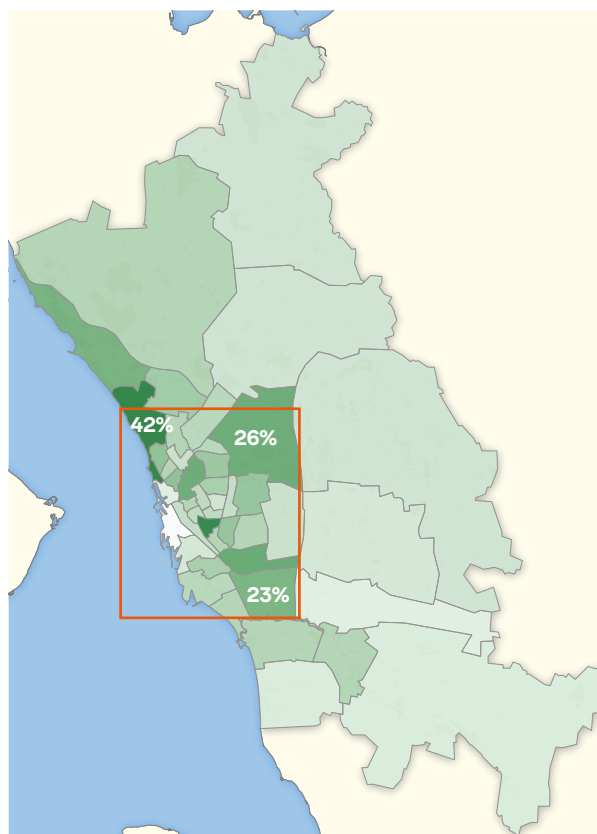

Illustration av krontäckningsgraden i Helsingborgs centralort, här indelat i kommunens statistikområden.

3. Trädens roll

Träden levererar flera typer av ekosystem-tjänster, det vill säga produkter och tjänster som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.

Livskvalitet

Träd skapar miljöer som är positiva för vår hälsa och vårt välbefinnande. Många söker sig till skogar och parker för rekreation och friluftsliv.

Forskning har visat att närhet till träd sänker stressnivån, ger en känsla av välmående och mildrar psykiska problem. Patienter återhämtar sig snabbare om de har utsikt mot träd.

För barn spelar träd en viktig roll. Klätterträd kan bidra till spännande och utvecklande lek-miljöer där barnen kan träna sin motorik och styrka. Dessutom har studier visat att barn som ser träd från klassrummen lär sig snabbare.

Under perioder med höga temperaturer minskar träden i städer värmestressen hos de människor och djur som lever där. Antalet sjukskrivningar och dödlighet av extremvärme och föroreningar minskar vid ökad krontäckning. Det finns dessutom ett samband mellan trädkrontäckning och minskade luftföroreningar och upplevelse av buller.

Stadsbild

Alléer och gatuträd bidrar till att göra stadsmiljön attraktiv. Träd bidrar till en mänsklig skala, det vill säga en miljö som har en skala som upplevs som behaglig att vistas i och är lätt att förhålla sig till. Årstidsvariationerna som träden levererar uppskattas av många.

I en stad som Helsingborg, där vinden ofta har fritt spelrum, behövs träden även som läplanteringar. Enskilda träd i staden har stort värde som landmärke att orientera sig efter. Träden förtydligar stråk och målpunkter samt står för kontinuitet i stadsrummet.

Kulturhistoriska värden

Många äldre träd finns kvar i staden och utgör viktiga inslag i stadsbilden. För den historiska förståelsen och upplevelsen av dessa miljöer ska träden bevaras och utvecklas med sin avsedda karaktär. Några exempel på sådana träd är hästkastanjen vid konsul Perssons villa/Essenska villan samt lindarna utmed Drottninggatan–Järnväggsgatan och vid Mariakyrkan. Andra exempel är våra kulturhistoriska parker där många av stadens äldre träd växer.

3. Trädens roll

Biologisk mångfald

Städerna har visat sig ha stor betydelse för den biologiska mångfalden. I städerna finns miljöer som det råder brist på i det omgivande landskapet. Blommande växter och äldre lövträd har blivit ovanligare i takt med att jord- och skogsbruket blir allt effektivare och rationaliserat. Numera finns en stor andel av gamla lövträd i städernas parker, kyrkogårdar och gatumiljöer.

Våra inhemska trädarter utgör en viktig bas i våra naturliga ekosystem. Evolutionärt har träden utvecklats tillsammans med sina följeslagare som uppgår till tusentals. Därför blir de inhemska träden speciellt viktiga eftersom de har störst mångfald knuten till sig. Helsingborg ingår i det kontinental lövskogsbältet där löv- och ädellövträd förekommer naturligt.

Äldre träd är livsavgörande för den biologiska mångfalden liksom död ved i olika former. Många av de rödlistade arterna i Sverige är knutna till skog och hälften av dessa beroende av död ved. En stor del av rödlistade skogsarter är beroende av ädellövskog och här har Skåne ett särskilt ansvar eftersom majoriteten av ädellövskogen finns här.

Vissa av de växt- och djurarter som lever i äldre träd har svårt att förflytta sig över större avstånd, därför behöver vi bevara flera äldre träd nära varandra. Det är också viktigt att se till att det finns arvtagare till de gamla och grova träden. Man behöver säkerställa en kontinuitet och överföring av arter i både tid och rum.

Naturinventeringar av trädbärande marker visar att flera parker och naturområden i centralorten har höga naturvärden tack vare gamla och grova lövträd. Målsättningen är att bevara träden så länge som möjligt även när vitaliteten minskar. Med hänsyn till riskerna med gamla och döende träd behöver varje plats bedömas efter sina förutsättningar. Hänsyn ska tas till särskilt skyddsvärda träd.

Vi vill bibehålla och skapa livskraftig trädburen grönstruktur med hög biologisk mångfald. På så sätt undviker vi att habitat går förlorade och att arter försvinner.

En naturvärdesinventering har gjorts av stadens skogsmark med tillägg för äldre, trädbärande parkmark. Resultatet visar på flera områden med höga naturvärden kopplade till träd i tätortsnära miljöer.

Fakta: Det finns cirka 30 inhemska trädarter i Sverige. Av dessa räknas sju till ädellövträden, dessa är: ask, alm, avenbok, bok, ek, lind, lönn samt fågelbär.

I Sverige består cirka **70 procent** av landytan av skogsmark.

1 procent av skogsmarken består av ädellövskog.

20 procent av alla bedömda arter i Sverige är rödlistade, det vill säga är minskande eller har mycket små populationer.

40 procent av de rödlistade arterna är knutna till skog och trädburen mark.

50 procent av de rödlistade skogsarterna är knutna till ädellövskog.

50 procent av de rödlistade skogsarterna är knutna till gamla träd och död ved.

Ekosystemtjänster:

Träd bidrar med ekosystemtjänster, det vill säga olika egenskaper som alla har ett ekonomiskt värde sett ur ett samhällsperspektiv.

Producerande ekosystemtjänster: ekosystemtjänster som produktion av frukt, nötter, bränsle, fiber och dricksvatten.

Reglerande ekosystemtjänster: rening av luft och vatten, pollinering, skadedjursbegränsning, buffert mot erosion, översvämningar och bränder.

Stödjande ekosystemtjänster: energi- och materialflöden som fotosyntes, vattnets och kvävetets kretslopp, bildande av förna och jordmån samt biologisk mångfald.

Kulturella ekosystemtjänster: estetiska, kulturella, historiska, religiösa och rekreativa värden, turism, besöksnäring, pedagogik och undervisning.

3. Trädens roll

Klimatanpassning

Klimatförändring är en av vår tids största utmaningar. Helsingborg arbetar långsiktigt med klimatanpassningar och i det arbetet är träden centrala. De används som multifunktionella verktyg i kampen för klimatanpassning.

Träd bidrar till att minska effekterna av uppvärmningen av vårt klimat, genom att minska temperaturen och torkan i stadsmiljön. I ett grönområde kan temperaturen en varm sommar dag vara flera grader lägre än i den hårdgjorda gatumuljön.

Park- och gatuträden minskar översvämningsproblematiken vid skyfall. Ett exempel är att träd i stadsmiljö med lövverk och rötter kan fånga upp och fördröja upp till 62 procent av den totala nederbörden beroende på trädart och storlek.

Gatuträd som får lov att växa sig stora och bli gamla är speciellt viktiga. De minskar temperaturen avsevärt mycket mer än träd som inte får chansen att breda ut sina kronor. Större träd har också en större kolinlagring vilket minskar den globala uppvärmningen.

Fakta: Träd binder koldioxid från luften och bidrar till kolinlagring när koldioxid ombildas till stabilt organiskt kol. Motsvarande **323 655 ton koldioxid** i atmosfären finns idag inlagrat i Helsingborgs stads trädbestånd i form av 88 262 ton organiskt kol.

I stadens trädbestånd fördröjs cirka **174 811 kubikmeter regnvatten** varje år. Det motsvarar ungefär 25 vattentorn (det nya vattentornet intill Österleden rymmer 7 000 kubikmeter dricksvatten).

Investeringar i träd är långsiktiga – ofta planerar vi för att träden ska kunna stå kvar i hundra år eller mer. På samma sätt som vi anpassar staden för stigande havsnivåer behöver vi idag välja träd som klarar framtidens klimat.

Eftersom inte alla träd kan växa på alla platser behöver vi en mångfald av både inhemska och icke inhemska trädarter och sorter att välja på, speciellt eftersom många inhemska trädarter är känsliga i sitt krav på växtmiljö och endast ett fåtal av dem klarar stadsmiljöns tuffa klimat.

Vi eftersträvar en jämn fördelning av arter så att inte några få arter dominerar. Ett led i att möta utmaningen är att anpassa trädvalet efter varje plats och projekt.

Trädens effekter på temperatur

Yttertemperaturerna varierar kraftigt en varm och solig dag. På Hopp i topp-lekplatsen (idag Paviljonglekan) i Öresundsparken uppmättes nedanstående temperaturer, vilket tydligt visar på stora trädets utjämnande effekter i vår stadsmiljö. Det omvända gäller när det är kallt då det är något varmare i trädens närmiljö.

Uppmätta temperaturer:

Solbelysta ytor		Skuggytor (stort träd)	
Parksoffa	53,2°C	Trädkrona	18,5°C
Trästaket	40,4°C	Växtbädd	18,8°C
Rep	33,0°C	Trädstam	20,1°C
Sand	47,0°C	Blad	17,7°C
Asfalt	44,0°C	Gräs	16,4°C
Rött gummi	54,0°C		
Svart gummi	56,2°C	Skuggytor (litet träd)	
Nät gummi	44,0°C	Trädkrona	19,4°C
Gult gummi	46,0°C	Trädstam	22,6°C
Blått gummi	48,3°C	Gräs	21,5°C
Orange gummi	43,5°C		
Lila gummi	40,2°C		
Brunnslock	47,1°C		
Sandlåde-sand	37,0°C		
Träram sandlåda	40,9°C		
Bordsyta	38,8°C		
Blad	28,3°C		

När det kommer till ytemperaturer kan ytor som skuggas av gatuträd vara tiotals grader lägre än närliggande solbelysta ytor. Temperaturerna i bilden är uppmätta med infraröd termometer i juli 2021.

Stora gamla träd på lekplatser är viktiga element. De skapar skugga i sandlådan under en varm och solig dag. De bidrar även till att skapa varierande stämningar under årstidernas växlingar.

4. Hoten mot stadens träd

Efterfrågan på träd i den hårdgjorda staden är stor. För att plantera och ta hand om träd på rätt sätt krävs ökad förståelse om hoten mot träden.

Den täta staden

Staden förtätas då fler invånare ska få plats på samma yta. Utvecklingen av staden har lett till att vi bygger smala gator med begränsat utrymme för gatuträd. Det sätter press på oss att konstruera växtbäddar så att trädens rötter, ledningar och dagvattenhantering kan fungera ihop under mark, samtidigt som det gör att vi behöver investera mer i skötseln av träden över mark.

I nyexploaterade områden är marken ofta hårt packad på grund av markarbeten. Detta gör att träden får svårt att växa. För att lösa problemen med markpackning och utmaningarna med den begränsade syre-, närings- och vattentillgången som då uppstår, kan kolmakadambäddar anläggas. Biokol kan tillsammans med kompost rena vatten och tillgodose trädet med näring samtidigt som trädets rötter får tillräckligt med syre med det luftiga bärlagret. För att förbättra trädens växtvillkor och chansen till överlevnad behöver träden redan i detaljplaneskedet ges tillräckligt med utrymme, omsorg och skydd.

Infrastruktur

Rör och ledningar är en viktig del av en väl fungerande stad. Vid anläggningsarbeten i närheten av träd kan rötter, stammar och grenar skadas. Det gör att träden lättare blir angripna av torkstress och mer mottagliga för sjukdomar och skadedjur.

Fakta: En invasiv främmande art är en art som har flyttats från sin naturliga miljö och som i sin nya miljö sprider sig och får negativ påverkan på biologisk mångfald, människors och djurs hälsa eller ekonomi.

Invasiva arter är globalt ett av de största hoten mot biologisk mångfald och ger i staden upphov till stora bekämpningskostnader varje år.

Inträngning av rötter i ledningar är också ett bekymmer. För att hitta lösningar som hanterar problemen är dialog och samarbete mellan ledningsägare och markägare av vikt. Problem kan ofta undvikas om planering och arbete samordnas i ett tidigt skede. Det är också viktigt att ha rätt rutiner vid arbeten i närheten av träd och att ge tydlig information i olika tillståndsprocesser.

Trädsjukdomar och skadedjur

Almsjukan har lärt oss att minimera riskerna och aldrig låta ett fåtal arter dominera Helsingborgs trädbestånd. Än i dag ser vi luckor i vår stadsbild efter almsjukans härjningar. Just nu pågår kastanjeblödarsjukan som gör att vi tvingas ta ner sjuka träd varje år. När vi planterar en variation av arter, släkten och sorter minskar vi risken att stora delar av trädbeståndet går förlorat av en enskild växtsjukdom eller skadegörare.

Med transporter från andra länder finns det risk för att det införs skadedjur och sjukdomar som kan bli ett hot mot särskilda trädsläkten, vilket i sin tur kan vara förödande för stadens ekosystemtjänster.

Det samma gäller införsel av plantmaterial från andra länder. Plantorna kan bära med sig sjukdomar och skadedjur som de själva tål men som kan skada träd som redan finns i staden.

Invasiva arter

Invasiva arter hotar den biologiska mångfalden. Vi ska därför förhålla oss till artdata-bankens risklista, genom att inte plantera trädarter i kategorierna *mycket hög risk (SE)* och *hög risk (HI)*. Vi ska förhålla oss till försiktighetsprincipen och följa forskningen inom området då det hela tiden dyker upp ny kunskap.

Ett exempel på en trädart som sprider sig och som har en negativ effekt på det naturliga habitatet är gudaträdet, vilket enligt ett EU-beslut är förbjudet att importera, sälja, odla, transportera, använda, byta och sätta ut i naturen.

Trädsjukdomar vi har problem med:

Almsjukan är en allvarlig sjukdom som gjorde att vi under åren 1986–2007 tvingades ta ned cirka 12 000 almar. Ungefär 2 000 av dem stod i park- och gatumiljö. Flera parker förlorade upp till 30 procent av sitt trädbestånd.

Kastanjeblödarsjukan är en allvarlig sjukdom för hästkastanjen. Den har gjort att träden minskat från 975 till 700 individer på fem år, en minskning med 28 procent.

Phytophthora är en mikroskopisk algsvamp, som utgör ett allvarligt hot mot framför allt ek, bok och al genom att angripa trädets finrötter.

Askskottssjukan är en allvarlig sjukdom, vilken angriper de flesta askar.

5. Ställningstagande

När vi planterar nya träd och tar hand om de befintliga träden behöver vi ta ställning till flera olika aspekter. Ibland behöver avvägande göras i varje enskilt fall men några övergripande ställningstagande har vi inom staden kommit överens om för att underlätta arbetet.

Rätt träd på rätt plats

När vi planerar för nya träd är tidsperspektivet långt. För att träden ska bli så gamla och så värdefulla som möjligt behöver vi välja träd efter platsens förutsättningar. Det leder till en bättre investering eftersom träden kommer må bättre. Dessutom behöver träd som mår bra skötas mer sällan vilket medför lägre skötselkostnader.

I gatumiljöer är det avgörande att välja rätt träd. Här krävs det träd som tål både torka och översvämningar. Med tanke på att klimatförändringarna kan ge både varmare somrar och ökat antal skyfall behöver vi redan nu välja trädarter som är anpassade för framtiden.

Vid plantering av träd längs gång- och cykelbanor ska vi beakta att trädarter som klibbar, faller frukt/nötter eller liknande kan upplevas som problematiska. Träd på bullervallar bör planteras så att både befintliga och nyanlagda bullervallar kan höjas vid framtida behov.

I stadens parker ska vi sträva efter en mångfald av träd – såväl inhemska som icke inhemska arter – för att skapa upplevelse och för att öka den biologiska mångfalden. I anslutning till naturområden och naturreservat ska övervägande inhemska arter planteras.

I miljöer med kulturhistoriska värden ska artvalet och skötseln anpassas efter den specifika kulturmiljön.

När vi väljer träd behöver vi beakta att många människor är allergiska mot och känsliga för pollen. Det finns allergiframkallande trädarter och det rör sig främst om vindpollinerande arter där hassel, björk och al är speciellt utpekade. Under en period av året så finns pollen i luften och det kan även komma in från kontinenten och orsaka problem för pollenallergikerna. Därför är det nödvändigt att se över hur dessa arter placeras i förhållande till bebyggelse i framtiden. Vi ska säkerställa kontinuiteten av inhemska lövträd i staden för att upprätthålla den värdetrakt för ädellövskog som sträcker sig genom centralorten. På så sätt bevarar vi också de lokala och regionala ekosystemen.

Säkra träd

I den täta staden med miljöer där många människor vistas ska vi ta hänsyn till säkerhet och upplevelsevärden. Här strävar vi efter att ha ett friskt trädbestånd med hög vitalitet för att minimera att träden utgör en risk för dem som vistas i deras närhet. Då ett träd utgör en risk kan det behöva fällas, men beskärning av grenar bör alltid avvägas före fällning av träd.

Träd med låg vitalitet innebär inte samma risk i mer naturliga planteringsytter – om det inte är i närheten av stråk där många rör sig – och kan därför sparas i dessa områden för att stärka den biologiska mångfalden.

Död ved i kulturparker

Helsingborgs kulturparker har stora kulturhistoriska värden och vi eftersträvar att upplevelsen av de här miljöerna följer den tid då de skapades.

I kulturparker lämnas inte döda träd stående eller liggande. Död ved kan däremot finnas som ett gestaltat element och en pedagogisk upplevelse som berättar om biologisk mångfald i staden.

6. Skötsel av park- och gatuträd

En god start är viktigt för att våra park- och gatuträd ska kunna motstå stadens påfrestningar och för att träden ska bli så långlivade som möjligt krävs kontinuerlig skötsel genom trädens hela liv.

Långsiktigt skötselperspektiv

Att planera kring park- och gatuträd kräver ett långsiktigt perspektiv. Det är viktigt att säkerställa att träd finns för framtida generationer och att trädens värden bevaras över tid. Med en långsiktig skötsel får träden möjlighet att bli stora och gamla. Det är de stora träden som ger störst effekt eftersom värdena ökar efterhand som träden växer.

Årliga skötselåtgärder

För att gång-, cykel- och bilvägar ska vara framkomliga utan att skada vare sig träd, fordon, cyklister eller fotgängare, utförs beskärningsåtgärder för att skapa "fri höjd". Stadens formklippta trädrader klipps årligen både för att upprätthålla den gestaltade formen och för att säkerställa det fria utrymmet. Att vårda de äldre träden som formats genom hamling sker återkommande så att träden inte får för tunga grenar och då riskerar att skada den uppbyggda formen och trädet. Träd som står för nära privat tomtmark och riskerar att skada fast egendom är en återkommande stor beskärningsåtgärd.

Skötselåtgärder med olika årsintervall

Periodiskt återkommande skötselåtgärder utförs med längre mellanrum än ett år. Nyplanterade park- och gatuträd samt träd i särskilt utsatta lägen är de träd som behöver mest vatten. Automatbevattning installeras där det är möjligt i nya projekt, men de flesta av stadens träd vattnas manuellt, ofta genom påfyllning i vattensäcken.

Gatuträd behöver flest skötselåtgärder eftersom de står i konstgjorda växtbäddar, exempelvis kolmakadambäddar, med väldigt liten tillförsel av näring. Tillförsel av näring kan ske på olika sätt. Kontrollerad tillförsel kan vara att återkommande tillföra långtidsverkande gödningsmedel.

Trädbestånd i naturlika planteringar behöver ges mer utrymme för att de prioriterade träden ska kunna bli stora. Gallringsåtgärder behöver utföras återkommande enligt skötselplaner för de olika trädbestånden.

Skötselplaner

För att långsiktigt kunna sköta om stadens träd behöver digitala skötselplaner tas fram. Det gäller såväl för park- och gatuträd och enskilda trädbestånd, som för träd i kulturparker och i naturlika planteringar.

Skötselåtgärder – från investering till drift- och underhåll

Investering:

- ▶ Inköp.
- ▶ Växtbädd.
- ▶ Plantering.
- ▶ Uppbindning.
- ▶ Vattning.

Etableringsfas:

- ▶ Vattning.
- ▶ Ogräsbekämpning.
- ▶ Uppbyggnadsbeskärning.

Drift- och underhåll:

- ▶ Beskärning för fritt utrymme vid gata samt vid gång- och cykelväg.
- ▶ Formklippning, hamling samt tomtgränsbeskärning.
- ▶ Vattning vid torr väderlek.
- ▶ Näringstillförsel.
- ▶ Trädsäkringsåtgärder.
- ▶ Gallring och röjning.
- ▶ Uppbyggnadsbeskärning.

Riskenventering

Stadens träd behöver inventeras ur ett säkerhetsperspektiv för att inte utgöra någon risk för allmänheten. Kontinuerlig riskenventering av träd i park- och gatumiljö samt besiktning av enskilda träd är viktigt för att i god tid kunna göra rätt trädsäkringsåtgärder. Eftersom träden fyller en viktig funktion i staden är vi försiktiga med att ta ned träd. Vi går noggrant igenom våra alternativ och måste ha goda skäl för att fälla ett träd. Vi friar hellre än vi fäller.

Nedtagning och flytt av träd

Ibland tar vi ned träd på grund av säkerhetsskäl eller utrymmesbrist. Då försvinner många värden, speciellt om det är stora träd. Istället för att ta ned träd kan träden i vissa fall flyttas och återplanteras på annan plats. På så sätt försvinner inte de värden som träden ger. Vi tar ned träd om de utgör en risk för tredje man, om de tillhör en invasiv trädart med mycket hög spridningsrisk eller om det är ett trädbestånd som behöver förnygras genom gallring.

Vi tar däremot inte ned träd bara för att de skuggar fastighet eller teknisk utrustning, skymmer utsikt, skräpar ner eller orsakar allergier.

Träd som flyttats från en rondell vid Helsingborg C till Lundsgård.

Hamlade träd på Henckelska terrassen.

Ungt träd i utsatt läge.

7. Delmål

1 Vi vill **utöka krontäckningsgraden** i centralorten till 20 procent.

Åtgärder:

- ▶ Öka antalet träd i staden där behovet är som störst.
- ▶ Plantera 150 stora träd årligen under sju år.
- ▶ Öka arealen naturlika planteringar.
- ▶ I planeringsskedet säkerställa trädskyddsplaner och kompensationsåtgärder.
- ▶ Identifiera och förbättra hur träd behandlas i våra rutiner, checklistor och policyer.
- ▶ Säkerställa krontäckningsgraden redan i planeringsskedet.

Vi gör det för att ...

- ... klimatanpassa staden.
- ... minska värmestressen hos invånare och besökare.
- ... mildra effekten av skyfall.
- ... förbättra luftkvaliteten.
- ... öka koldioxidupptaget i staden.
- ... förbättra boendemiljöerna.

2 Vi vill plantera ett **varierat trädbestånd**.

Åtgärder:

- ▶ Inventera stadens trädbestånd.
- ▶ Utöka mångfalden av arter och sorter.
- ▶ Välj träd anpassade efter platsens förutsättningar.

Vi gör det för att ...

- ... säkerställa trädbeståndet inför kommande klimatförändringar.
- ... minska risken för skadedjur och sjukdomar.
- ... skapa variation i upplevelsevärdet.
- ... gynna den biologiska mångfalden.

3 Vi vill gynna **biologisk mångfald** genom att plantera fler inhemska träd.

Åtgärder:

- ▶ Plantera minst 50 procent inhemska trädarter.
- ▶ Plantera träd som gynnar pollinatörer och hotade arter.
- ▶ Plantera och förnygra i befintliga trädbestånd.
- ▶ Skapa en trädbank från vilken vi kan flytta träd av lokala och regionala arter och sorter.
- ▶ Gallra fram ädellövträd i naturlika planteringar.
- ▶ Bevara och ta hand om gamla träd genom säkerhetsbeskrivning och frihuggning.

Vi gör det för att ...

- ... bibehålla och stärka de ekosystemtjänster som våra inhemska träd ger.
- ... bevara våra rödlistade arter.
- ... säkerställa kontinuiteten av ett långsiktigt inhemskt ädellövträdsbestånd.
- ... stödja de lokala ekosystemen och stärka deras uthållighet.

4 Vi vill skapa en **attraktiv gestaltad livsmiljö** med träd.

Åtgärder:

- ▶ Verka för att alla stadsmiljöer ska ha inslag av träd.
- ▶ Plantera blommande träddarter.
- ▶ Plantera träd som får fin höstfärg.
- ▶ Plantera karaktärsfulla träd med till exempel vackra stammar och intressant bladverk.

Vi gör det för att ...

- ... hålla staden vacker och trivsamt.
- ... öka upplevelsevärdena i staden.
- ... förstärka årstidsvariationerna.
- ... förbättra människors psykiska välmående och minska återhämtningstiden för patienter.
- ... öka vindskyddet.
- ... skapa pedagogiska platser för barn och unga.

5 Vi vill **uppmärksamma trädens roll**.

Åtgärder:

- ▶ Plantera träd med barn och unga.
- ▶ Plantera träd med näringslivet.
- ▶ Skylta upp intressanta träd.
- ▶ Uppmärksamma trädslingorna i staden.
- ▶ Informera om och uppmuntra privata fastighetsägare till att plantera träd.

Vi gör det för att ...

- ... öka kunskapen om träd hos invånarna.
- ... samverka med invånare och näringsliv.
- ... höja engagemanget kring träd.

6 Vi vill **sköta om** stadens park- och gatuträd.

Åtgärder:

- ▶ Förbättra för befintliga träd.
- ▶ Säkerställa en god utveckling genom att upprätta skötselplaner.
- ▶ Stödbevattna befintliga träd vid torka.
- ▶ Riskinventera stadens trädbestånd.
- ▶ Föra dialog och samarbeta med mark- och ledningsägare vid arbete som sker nära träd.

Vi gör det för att ...

- ... öka livslängden på våra träd.
- ... gynna den biologiska mångfalden.
- ... skapa en attraktiv gestaltad livsmiljö.
- ... säkerställa ett varierat och långsiktigt trädbestånd.
- ... öka krontäckningsgraden.
- ... öka livskvaliteten för framtida generationer.
- ... öka möjligheten till rekreation.

8. Ekonomi – investering

Mål

Ett av de övergripande målen i handlingsplanen är att öka antalet träd i staden.

Delmål:

1. Vi vill utöka krontäckningsgraden i centralorten till 20 procent.
2. Vi vill plantera ett varierat trädbestånd.
3. Vi vill gynna den biologiska mångfalden genom att plantera fler inhemska träd.
4. Vi vill skapa en attraktiv gestaltad livsmiljö med träd.
5. Vi vill uppmärksamma trädens roll.

Ekonomi

Att öka andelen träd i staden innebär att medel behöver avsättas. Detta kommer att hanteras i samband med stadens årliga budgetarbete och skrivs i stadsbyggnadsnämndens investeringsplan. Handlingsplanen omfattar åtgärder under åren 2025–2031.

Den bedömda kostnaden för att uppnå målen är sex miljoner kronor årligen under perioden 2025–2031. Värdet av investeringen växer därefter i takt med att träden blir större då ekosystemtjänsterna också ökar med trädens storlek.

Kostnadsbedömning	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Summa
Öka antalet träd i staden	5 Mkr	5 Mkr	5 Mkr	5 Mkr	5 Mkr	5 Mkr	5 Mkr	35 Mkr
Ombyggnad befintliga växtbäddar	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	3,5 Mkr
Regional trädbank	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	0,5 Mkr	3,5 Mkr
Totalsumma (miljoner kronor)	6	6	6	6	6	6	6	42

Bedömd kostnad (2024 års kostnadsnivå) för park- och gatuträd samt naturlika planteringar på parkmark under perioden 2025–2031.

9. Ekonomi – skötsel

Mål

Ett av de övergripande målen i handlingsplanen är att ta hand om stadens befintliga park- och gatuträd.

Delmål skötsel:

6. Vi vill sköta om stadens park- och gatuträd.

Ekonomi

Att ta hand om stadens befintliga park- och gatuträd samt nyplanterade träd innebär drifts-kostnader.

Befintliga träd ska skötas och nyplanterade träd ska, efter etableringstiden, skötas som en del av förvaltningens drift- och underhållsuppdrag. I takt med att vi planterar fler träd ökar skötsel-behovet, vilket medför ökade kostnader. Detta kommer att vara en del i stadsbyggnads-nämndens driftsbudget och hanteras i samband med det årliga budgetarbetet.

Kostnadsbedömning	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Summa
Sköta våra park- och gatuträd	8 Mkr	8 Mkr	8 Mkr	8 Mkr	8 Mkr	8 Mkr	8 Mkr	56 Mkr
Förbättringsåtgärder befintliga träd	1,4 Mkr	1,4 Mkr	1,4 Mkr	1,4 Mkr	1,4 Mkr	1,4 Mkr	1,4 Mkr	9,8 Mkr
Stödbevattning vid torka	0,6 Mkr	0,6 Mkr	0,6 Mkr	0,6 Mkr	0,6 Mkr	0,6 Mkr	0,6 Mkr	4,2 Mkr
Totalsumma (miljoner kronor)	10	10	10	10	10	10	10	70

Bedömd kostnad (2024 års kostnadsnivå) för skötsel av park- och gatuträd samt naturliga planteringar på parkmark under perioden 2025–2031.

Begreppsförklaringar

Definitioner från SIS-Standard, "Trädvård – Termer och definitioner" om inget annat anges

10-20-30-regeln: Ingen familj av stads-trädspopulationen får överstiga 30 procent, inga släkter mer än 20 procent och inga arter mer än 10 procent, även kallad 10-20-30-regeln.

Santamour, F., 1990. Trees for urban planting: Diversity, uniformity, and common sense. Proceedings of the 7th Conference of the Metropolitan Tree Improvement Alliance, 7 (7).

Beskärning: Avlägsnande av växtdel med skärande verktyg i ett medvetet syfte.

Biologisk mångfald: Artrikedom, genetisk variation inom arter samt mångfalden av ekosystem.

Centralort: Administrativ huvudort i kommun.

Definition enligt Sveriges Nationalatlas.

Ekosystemtjänst: Ekosystemtjänster eller naturnyttor kallas de direkta och indirekta bidrag som naturen ger oss människor och som är grundläggande för vårt välbefinnande.

Naturvårdsverket, 2020, Global utvärdering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Främmande trädart: Trädart som lever utanför sitt naturliga utbredningsområde.

Fickparker: Begreppet fickpark är en direktöversättning från det engelska ordet pocketpark vilket syftar på en liten park med mycket innehåll.

Fickparken – liten yta, stora kvaliteter med fokus på Karlstad. Examensarbete 30 HP, Magisterprogrammet i fysisk planering, Blekinge tekniska högskola, Karin Manner 2007.

Fri höjd: Avstånd från marknivå till ett träds lägsta gren.

Gallring: Utglesning i trädbestånd med syfte att bereda kvarstående trädindivider bättre utrymme och utvecklingsmöjligheter.

Gatuträd: Träd i stadsmiljö som växer i eller nära anslutning till en gata eller väg.

Hamling: Regelbunden beskärning vid en förutbestämd höjd eller punkt.

Inhemsk trädart: Trädart som lever inom sitt naturliga utbredningsområde.

Invasiv trädart:

1. Främmande art vars introduktion och/eller spridning hotar biologisk mångfald, orsakar socioekonomiska skador eller skador på människor och djurs hälsa
Naturvårdsverket, 2008. Nationell strategi och handlingsplan för främmande arter och genotyper.

Krontäckningsgrad: Krontäckningsgraden anger andelen mark som ligger under trädkronornas vertikalkonstruktion.

Skogsstyrelsen, Skogsskötselns grunder och samband. Skogsskötselserien Arne Albrektson, Björn Elfving, Lars Lundqvist och Erik Valinger, 4 december 2012.

Natur: Användningen "natur" används för områden för friväxande grönområden som inte sköts mer än enligt skötselplan eller genom visst begränsat underhåll.

Boverket, användning av allmän platsmark 2023.

Naturreservat: Naturreservat är en stark och vanlig skyddsform och därmed ett av de viktigaste verktygen för att bevara naturmiljöer och biologisk mångfald.
Naturvårdsverket Skyddad natur 2023.

Rotinträngning: Process där trädrötter växer in i markförlagda ledningar.

Rödlistad art: Art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet.

Skötselplan: Övergripande styrdokument för skötsel av trädindivider eller trädbestånd.

Särskilt skyddsvärda träd: Levande eller dött träd som uppfyller ett eller flera av kriterierna för jätteträd, mycket gammalt träd och/eller grovt hålträd.

Källa: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd, Naturvårdsverket 2012.

Träd: Vedväxt med huvudstam som förgrenar sig först en bit upp.

Den nya nordiska floran Mossberg & Stenberg 2012.

Trädbestånd: Samling träd som växer inom en viss areal.

Trädinventering: Inventering av ett trädbestånd enligt angivna kriterier.

Trädstrategi: Övergripande målsättningar för ett befintligt eller planerat trädbestånd.

Uppbyggnadsbeskärning: Beskärning för att främja utveckling av en god kronstruktur hos unga träd.

Vitalitet: Träds livskraft.

Växtsläkte: Ett eller flera släkter som omfattar närbesläktade arter. Arternas latinska namn är alltid sammansatta av släktnamnet och ett artepitet. Exempelvis vitsippa, *Anemone nemerosa*, där *Anemone* utgör släktnamnet och *nemerosa* är artepitetet.

Den nya nordiska floran, Mossberg & Stenberg 2012.

Värmestress: Uppkommer när kroppen inte längre kan reglera sin temperatur genom utsöndring av svett och ökat blodflöde. Kroppstemperaturen stiger och det påverkar bland annat andning, hjärta och blodcirkulation.

Värmestress i urbana utomhusmiljöer. Förekomst och åtgärder i befintlig bebyggelse. Folkhälsomyndigheten 2019. sid 8.

Lagar och skydd:

Naturminne är oftast äldre träd men kan även vara andra naturföremål. Skyddsformen används numera sällan. Naturminnen omfattas av samma regler som naturreservat.

Alléer är skyddade genom miljöbalkens generella biotopskydd, 7 kap. 11 § miljöbalken.

För **särskilt skyddsvärda träd**, det vill säga jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd, ska samråd ske enligt 12 kap. 6§ miljöbalken.

Kommuner kan i detaljplaner och områdesbestämmelser, genom så kallad **utökad marklovsplikt**, utfärda juridiskt bindande bestämmelser för hur träd får hanteras inom ett visst område.

Åtgärder på eller i ett träd som riskerar att påverka fridlysta arter måste prövas enligt **artskyddsförordningen** (2007:845).

Enligt **Jordabalken 3 kap 2 §** får en fastighetsägare under vissa förutsättningar ta bort grenar eller rötter som tränger in på fastigheten från områden intill denna.

Referenser och citat

Sid 9: "Helsingborg har på senare år blivit berömt för sina naturlika parker ..."
Kommunfullmäktige Protokoll, Motion av Curt Ljungberg om plantering av skog med mera. Dnr St 99/1983.

Sid 13: Forskning har visat att närhet till träd sänker stressnivån, ger en känsla av välmående och gör att människor får mindre psykiska problem ...

A dose of nature tree cover, stress reduction, and gender differences sid 3.

Sid 13: Patienter återhämtar sig snabbare om de har utsikt mot träd ...

View through a window may influence recovery from surgery. Roger S. Ulrich 1984. Sid 2.

Sid 13: Klätterträd bidrar till motorik och barn lär sig snabbare när de sitter i klassrum med utsikt av grönt ...

Early life exposure to residential green space impacts cognitive functioning in children aged 4 to 6 years sid 5.

Sid 13: Under perioder med höga temperaturer minskar träden i städer värmestressen hos de människor och djur ...

Värmestress i urbana utomhusmiljöer. Förekomst och åtgärder i befintlig bebyggelse. Folkhälsomyndigheten 2019. sid 24.

Sid 13: Antalet sjukskrivningar och dödlighet av extremvärme ...

Värmestress i urbana utomhusmiljöer. Förekomst och åtgärder i befintlig bebyggelse. Folkhälsomyndigheten 2019. sid 11.

Sid 13: ... och föroreningar minskar vid ökad trädkronstäckning. Det finns dessutom ett samband mellan trädkronstäckning och minskade luftföroreningar ...

Tree and forest effects on air quality and human health in the United States sid 5.

Sid 14: "Risklistan ..."

Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapporterar 21. Art Databanken SLU, Uppsala.

Sid 16: "Ett exempel är att träd i stadsmiljö med lövverk och rötter kan fånga upp och fördröja upp till 62 procent av den totala nederbörden ..."

"Evaluating the Influence of Rain Event Characteristics on Rainfall Interception by Urban Trees Using Multiple Correspondence Analysis.

Sid 16: Fakta om koldioxid och regnvatten.

i-Tree Sverige-rapporten, Sveriges Lantbruksuniversitet SLU sid 52 och sid 115.

Sid 24: Öka värdet på bostäder som saknar träd i sin närhet ...

The impact of Mature Trees on House Values and on Residential location Choices in Quebec City sid 5.

Sid 29: "Var rädd om träden! Om alla träd i Helsingborgs stads tätort hade ..."

i-Tree Sverige-rapporten, Sveriges Lantbruksuniversitet SLU sid 42.

Var rädd om träden!

Om alla träd i Helsingborgs stads tätort hade försvunnit i år, skulle det kosta nära 47 miljarder kronor att återplantera dem med den storlek de har idag.

Handlingsplan
Stadens träd
Helsingborg 2025–2031

HELINGSBORG